

SPORMETRE

The Journal of Physical Education and Sport Sciences
Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi

DOI: 10.33689/spormetre.762862

Geliş Tarihi (Received): 02.07.2020

Kabul Tarihi (Accepted): 27.04.2021

Online Yayın Tarihi (Published): 30.06.2021

AKADEMİSYENLER PERSPEKTİFİNDEN SPOR YÖNETİCİLİĞİ BÖLÜMLERİNDE MERKEZİ YERLEŞTİRME SİSTEMİNİN İNCELENMESİ*

Özgün PARASIZ¹ , Alperen HALICI^{1**} , Mustafa Yaşar ŞAHİN¹ , Ahmet Azmi YETİM¹

¹Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği, ANKARA

Öz: Bu çalışmada spor yöneticiliği bölümlerinde kullanılan öğrenci seçim yöntemlerinden merkezi yerleştirme sisteminin akademisyenler perspektifinden incelenmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmada veriler görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Çalışma grubunun seçiminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme tercih edilmiştir. Çalışma grubunun seçiminde hem bölüm hem de öğretim elemanı için ölçütler oluşturulmuştur. Bu ölçütler doğrultusunda 2018-2019 eğitim öğretim yılında, merkezi yerleştirme sistemiyle öğrenci alan 16 spor yöneticiliği bölümü arasından, çalışmanın ölçütlerini taşıyan 11 tanesi çalışmaya dâhil edilmiştir. Bu kapsam doğrultusunda 11 öğretim elemanı ile bire bir görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerde, veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen yedi soruluk yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmış ve verilerin analizinde içerik analizi tekniği uygulanmıştır. Araştırma bulgularına göre, katılımcıların merkezi yerleştirme sistemine geçiş gerekçelerinde; yetenek sınavının olumsuz yönlerinin ve mesleğe daha uygun öğrenci alma amaçlarının ön plana çıktığı ancak merkezi yerleştirme sistemine geçiş sonrası bu beklentilerin büyük oranda sağlanamadığı ifade edilmiştir. Merkezi yerleştirme sistemi genel olarak değerlendirildiğinde olumsuz yönlerine dair belirtilen görüşler çoğunluktadır. Bu olumsuz görüşler arasında öğrencilerin uygulama derslerindeki başarısızlıkları, öğretmenlik mesleğine geçiş için gelmeleri ve kadın öğrenci sayısının düşmesi ifadeleri ön plana çıkmaktadır. Sonuç olarak; akademisyenler gözünden merkezi alım sistemi değerlendirildiğinde, sistemin olumlu yönleri olsa da olumsuz yönlerinin çoğunlukta olduğu ve merkezi alım sistemi ile alınan öğrencilerin beklentileri önemli ölçüde karşılayamadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Spor yöneticiliği, merkezi yerleştirme sistemi, akademisyen, özel yetenek sınavı

AN INVESTIGATION OF THE CENTRAL PLACEMENT SYSTEM IN SPORTS MANAGEMENT DEPARTMENTS FROM ACADEMICIANS PERSPECTIVE

Abstract: This study aims examination of central placement system, which is one of the students selection methods used in University's sports management departments, from the perspective of academicians. Interview method, one of the qualitative research methods, was used in collecting the research data. Criterion sampling method from purposeful sampling methods was used in the selection of the study group. In the selection of the study group, criteria were created for both the department and the faculty member. In the 2018-2019 academic year, there were 16 sports management departments that accept students through the central placement system. 11 of these sections fulfilling the conditions were included in the study. In line with this scope, one-to-one interviews were conducted with 11 faculty members. The study data was collected with the 7 questions semi-structured interview form which is developed by researchers and content analysis technique was used in the analysis of the data. According to research findings; reasons for the transition to the central placement system remarked by participants as, disadvantages of special skill exams and choosing more appropriate students for the sports management profession. However, it was stated that these expectations were not fully met after the transition. When the central placement system is generally evaluated, negative opinions have the majority. Among these negative opinions, students' failures in practice classes, come for the teaching profession and the decrease in the number of women come to the fore. As a result; when the central placement system is evaluated from the perspective of academicians, although it is seen that it has positive aspects, the negative aspects are the majority. However, it was found that the majority of students selected through the central placement system did not meet the expectations completely.

Key Words: Sports management, central placement system, academicians, special skill exams

*Bu çalışma 13-16 Kasım 2019 tarihleri arasında Antalya' da düzenlenen 17. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresinde sözel sunum olarak sunulmuştur

GİRİŞ

Spor örgüt ve etkinliklerinin hedeflerine etkili ve verimli bir şekilde ulaşabilmesi büyük ölçüde onların modern yönetim biliminin kural, ilke ve metotları çerçevesinde doğru şekilde yönetilmesine bağlıdır. Yönetim bilimi tekniklerinin spor yönetiminde doğru şekilde uygulanması ise ancak yeterli bilgi, beceri ve eğitime sahip spor yöneticileri ile gerçekleştirilebilir. Dolayısıyla spor yönetiminde başarı, sporu yönetenlerin niteliklerine ve performanslarına bağlıdır. Sporun iyi yönetilmesi ve sporun toplumsal ve performans hedeflerine ulaşabilmesi için spor yöneticiliği mesleğini başarılı şekilde icra edebilecek insan gücünü yetiştirmek ve bu insanlara spor sektöründe çalışma fırsatını vermek gereklidir (Gündoğdu ve Sunay, 2006; Güzeller ve Kelecioğlu, 2006; Sunay, 2009; Yetim, 2019a; Yetim, 2019b; Yetim ve Şenel, 2001).

Ülkemizde yüksek öğrenim düzeyinde spor sektörüne nitelikli eleman yetiştirmeyi amaçlayan yegâne kurumlar spor bilimleri fakülteleri ve beden eğitimi ve spor yüksekokullarıdır. Ülkemizin sportif temellerini ve başarısını daha ileriye taşıyacak insan gücünü yetiştirmeyi amaçlayan bu fakülte ve yüksek okullarının doğru tercihleri ülke sporu açısından çok önemlidir. Spor yönetimi özelinde 2020-2021 yılı eğitim öğretim dönemi itibariyle Türkiye'deki üniversitelerin 82 tanesinde lisans düzeyinde eğitim veren spor yöneticiliği bölümü bulunmaktadır. Bu bölümler kuruluşlarından itibaren 2009 yılına kadar öğrenci seçimlerinde özel yetenek sınavı sistemi ile birleştirilmiş merkezi alım puanlarını içeren öğrenci alım sistemini kullansalar da 2009 yılından itibaren bazı spor yöneticiliği bölümlerine tamamen merkezi yerleştirme sistemi ile öğrenci alınmaya başlanmıştır (Halıcı, Parasız ve Yetim, 2020).

Spor Bilimleri camiası içinde merkezi alım sisteminin olumlu ve olumsuz yönlerine yönelik tartışmalar devam ederken, Yükseköğretim Kurumu 10.10.2019 tarihli ve 75850160-301.01.01-E76066 sayılı kararı ile Türkiye'de özel yetenek sınavı ile öğrenci alan 128 bölümden, aralarında spor yöneticiliği ve rekreasyon bölümlerinin de yer aldığı 14 farklı bölümün 2020 Yükseköğretim Kurumları Sınavından itibaren tamamen merkezi yerleştirme sınavı ile öğrenci almasına karar vermiştir. Daha sonra ise bu karar gelen tepkilerin ardından 2021 yılından itibaren uygulanmak üzere bir yıl süreyle ertelenmiştir. 2021 yılında ise Covid-19 salgını nedeniyle bir yıl daha ertelenmiştir.

Üniversitelerin spor bilimleri fakülteleri ve beden eğitimi ve spor yüksekokulları içerisinde yer alan spor yöneticiliği programlarının müfredatları yönetim bilimi, hukuk, sosyoloji, anatomi, felsefe, psikoloji ve pazarlama gibi kuramsal derslerin yanı sıra performansa ve uygulamaya dayalı spor dalı dersleri de içermektedir. Bu doğrultuda özel yetenek sınavı sisteminde; ÖSYM tarafından yapılan ve öğrencilerin kuramsal becerilerini ölçen merkezi Yükseköğretim Kurumları Sınavında (YKS) alınan puanlar ile üniversiteler tarafından yapılan sportif becerileri değerlendiren özel yetenek sınavlarından alınan puanlar birleştirilerek oluşturulan aday puanları neticesinde yapılan sıralama ile bölümlerde okumaya hak kazanan öğrenciler belirlenmektedir. Merkezi yerleştirme sisteminde ise öğrencilerin sportif bilgi, beceri ve geçmişlerine temas etmeden, sadece kuramsal ve merkezi şekilde gerçekleştirilen YYS sınavı aracılığı ile spor yöneticiliği bölümlerine öğrenci alınmaktadır. Bu durum spordan her anlamda uzak, spor bilgi ve kültürü yetersiz bir öğrenci kitlesine spor yöneticiliği bölümlerine giriş yapma imkanı vermektedir.

Bu kapsamda 2009 yılından itibaren giderek artan oranda merkezi yerleştirme sınav sistemine geçiş yapan spor yöneticiliği bölümleri görülse de (Halıcı ve ark., 2020) birçok bölümün eğitim-öğretim programlarında herhangi bir köklü değişiklik olmaması yani uygulama ağırlıklı spor

derslerini içeren müfredatların devam ediyor olması, öğrenci ve mezunlarının bir çoğunun spor sektörünün uygulama kısmı içerisinde istihdam ediliyor olmaları ve bu öğrencilerin beden eğitimi öğretmenliği veya antrenörlük yapabiliyor olmaları, spor yöneticiliği bölümlerine *merkezi yerleştirme* sistemi ile öğrenci alımının detaylı şekilde değerlendirilmesi gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Üstelik merkezi öğrenci alım sisteminin, YÖK tarafından 2 kere birer yıl ertelenen kararı ile 2022 yılından itibaren spor yöneticiliği bölümlerine öğrenci seçiminde zorunlu tutulduğu düşünüldüğünde, bu alım sisteminin spor yöneticiliği bölümlerinde 2009 yılından itibaren devam eden örneklerinin değerlendirilmesi büyük önem arz etmektedir. Ancak ilgili literatür incelendiğinde spor bilimleri fakültelerinde yaklaşık on iki yıldır uygulanan merkezi yerleştirme sistemi ile öğrenci alımını değerlendirmeye yönelik hiçbir çalışma yapılmadığı tespit edilmiştir. Bu doğrultuda bu araştırma; spor bilimleri literatürünün dikkatinin konuya çekilmesine katkı sağlayarak gelecek çalışmalara rehberlik etmesi ve sonuçlarının ileriye dönük planlama ve alım sistemi tercihlerine ışık tutması açısından önem arz etmektedir.

Bu noktadan hareketle bu çalışmada spor yöneticiliği bölümlerinde kullanılan öğrenci seçim yöntemlerinden merkezi yerleştirme sisteminin akademisyenler perspektifinden incelenmesi amaçlanmıştır.

Spor Yöneticiliği Bölümlerinde Merkezi Yerleştirme Sistemi Süreci

Türkiye’de spor yöneticiliği bölümlerinin kurulmasından 2009 yılına kadar geçen süreçte beden eğitimi ve spor yüksekokulları, spor yöneticiliği bölümlerine özel yetenek sınavı ve merkezi yerleştirme sınavı puanlarının birlikte değerlendirilmesi ile öğrenci alımı yapmaktaydı. Aday öğrencilere sportif beceri ve yetenek ölçümü yapılan özel yetenek sınavlarında her üniversite kendi hedefleri doğrultusunda en uygun öğrenciyi seçebilecek öğrenci alım sistemlerini geliştirme imkanlarına sahipti. 2009 yılı itibarıyla ise bazı üniversiteler spor yöneticiliği bölümlerine sadece merkezi yerleştirme sınavıyla alım yapmaya başlamışlardır (Halıcı ve ark., 2020).

Türkiye’de spor yöneticiliği bölümlerine merkezi sınav sistemiyle öğrenci alımını başlatan ilk üniversiteler 2009 yılında bu sisteme geçiş yapan Anadolu Üniversitesi ve Kırıkkale Üniversitesi olmuştur. Bu iki üniversite ile başlayan, spor yöneticiliği bölümlerine merkezi alım sistemi ile öğrenci alım yöntemine yıldan yıla başka üniversiteler de dahil olmuştur. 2013 yılına gelindiğinde 13 üniversite, 2016 yılında 15 üniversite 2019-2020 yılı eğitim öğretim döneminde ise toplam 75 spor yöneticiliği bölümünün 18 tanesi merkezi yerleştirme sistemiyle öğrenci alımı yapmıştır (Halıcı ve ark., 2020). 2020-2021 yılı eğitim öğretim dönemi içerisinde ise toplamda 82’ye çıkan spor yöneticiliği bölümü sayısı içerisinde 32 tanesi merkezi yerleştirme sistemiyle öğrenci alımı yapmaktadır. 2019 yılında Yükseköğretim Kurumunun bahsi geçen 10.10.2019 tarihli ve 75850160-301.01.01-E76066 sayılı kararının ardından sadece iki sene merkezi alım sistemi ile öğrenci kabul eden spor yöneticiliği bölümü sayısında görülen bu artış (14 yeni üniversite) oldukça dikkat çekicidir.

Türkiye’de spor yöneticiliği bölümlerine öğrenci alımında merkezi yerleştirme sisteminin görülmeye başladığı 2009 yılından bugüne, merkezi yerleştirme sistemi ile öğrenci alan bölümlerin sayısı giderek artsa da bazı üniversiteler ise bu sistemden vazgeçerek tekrar özel yetenek sınavının da dâhil olduğu sisteme dönüş yapmışlardır. Sırasıyla Çanakkale, Marmara, Dicle, Hitit, Karadeniz, Erzincan, Gedik, Okan ve Yozgat üniversitelerinin, spor yöneticiliği bölümlerine merkezi yerleştirme sistemiyle öğrenci alımından vazgeçerek tekrar özel yetenek sınav sistemiyle öğrenci almaya başladığı görülmektedir (Halıcı ve ark., 2020).

Tablo 1. Spor yöneticiliği bölümleri öğrenci alım sistemleri dağılımı

Bölüm	Sınav Türü	Sayı	Yüzde	Kontenjan	Yüzde
Spor Yöneticiliği	Özel Yetenek	50	%61	3173	%64
	Merkezi Yerleştirme	32	%39	1790	%36
TOPLAM		82		4963	100

Tablo 1'e göre; 2020-2021 yılı eğitim öğretim döneminde spor yöneticiliği eğitimi veren 82 üniversitenin bulunduğu, bu bölümlerin çoğunluğunun (%61) özel yetenek sınavıyla alım yaptığı ve merkezi yerleştirme sisteminin ise günümüzde %39 oranında tercih edildiği görülmektedir. Kontenjan dağılımı incelendiğinde, toplam kontenjanın %64'ünü merkezi yerleştirme sistemi, %36'sını ise özel yetenek sınavı oluşturmaktadır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Akademisyenlerin spor yöneticiliği bölümlerindeki merkezi yerleştirme sistemine yönelik bakış açılarını değerlendirmek amacıyla yürütülen bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Olgu bilim deseni, günlük hayatta farkında olduğumuz fakat derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olguları ve yoğun insan deneyimlerini araştırmak için uygun bir zemin oluşturması nedeniyle tercih edilmiştir (Merriam, 2015; Yıldırım ve Simsek, 2016). Araştırma verilerinin toplanmasında görüşme yöntemi kullanılmıştır.

Araştırma Grubu

Çalışma grubunun seçiminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme tercih edilmiştir. Çalışma grubunun seçiminde hem bölüm hem de öğretim elemanı için ölçütler oluşturulmuştur. Bölüm seçiminde; öncelikle merkezi yerleştirme sistemiyle öğrenci alan spor yöneticiliği bölümleri tespit edilmiş ve bu bölümler arasından merkezi alım sistemine geçmeden önce en az iki yıl yetenek sınavı sistemiyle öğrenci almış olan bölümler çalışmaya dahil edilmiştir. Öğretim elemanı seçiminde ise; mevcut kurumlarında en az iki yıl yetenek ve merkezi alım sistemiyle çalışmış olma şartı aranmıştır. Böylelikle çalışma grubunun merkezi yerleştirme sistemi ve özel yetenek sınavı öğrencilerini karşılaştırabilmek ve iki sistemi değerlendirebilmek için yeterli tecrübeye sahip olması amaçlanmıştır.

Bu ölçütler doğrultusunda 2018-2019 eğitim öğretim yılında, merkezi yerleştirme sistemiyle öğrenci alan 16 spor yöneticiliği bölümü arasından, çalışmanın ölçütlerini taşıyan 11 tanesi çalışmaya dâhil edilmiştir. Bu kapsam doğrultusunda yaş ortalaması 36.4 olan 3'ü kadın 8'i erkek 11 öğretim elemanı ile bireysel görüşmeler yapılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Görüşmelerde, veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen yedi soruluk "*Spor Yöneticiliği Bölümlerinde Merkezi Yerleştirme Sisteminin Değerlendirilmesi*" adlı yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunun geliştirilmesinde öncelikle problem durumunun tanımlanması işlemi gerçekleştirilmiştir. Bunun için öncelikle literatür taraması yapılmıştır. Literatür taraması sonrasında araştırma problemi doğrultusunda genel niteliğe sahip sorular hazırlanmıştır. Sorular hazırlandıktan sonra soruların kapsam geçerliliğinin sağlanmasına çalışılmıştır. Söz konusu başlıklar belirlendikten sonra oluşturulan genel sorular spor yöneticiliği bölümünde görev yapmakta olan üç akademisyen ve alan dışından iki akademisyen tarafından incelenmiştir. Eksiklerin tamamlanmasından sonra çalışma

grubuna benzer özelliklere sahip 2 kişi üzerinde, pilot uygulama yapılmış ve uygulama sonucundaki dönütler dikkate alınarak 7 soruluk görüşme formu oluşturulmuştur.

Verilerin Toplanması

Bu araştırmada veriler nitel veri toplama tekniklerinden bireysel görüşme yöntemi kullanılarak toplanmıştır. Bireysel görüşmeler yapılmadan önce 26.06.2020 tarihi E.67101 sayılı karar ile Gazi Üniversitesi Ölçme Değerlendirme Etik Çalışma Grubundan çalışmanın yapılmasıyla ilgili etik izinler alınmıştır. Yapılan görüşmeler öncesinde katılımcılara çalışmayla ilgili sözel bilgi verilmiştir. Ardından katılımcılara araştırmanın amacı, görüşmeden elde edilen verilerin isim kullanılmadan yalnızca araştırma sınırlılığı içinde kullanılacağı, görüşmelerin ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınacağı, istedikleri zaman görüşmeyi durdurabilecekleri gibi ifadelerin yer aldığı kapsamlı bir onam formu sunulmuş ve imzalatılmıştır. Yapılan açıklamalardan sonra gerçekleştirilen bireysel görüşmeler 20-30 dakika arasında sürmüş ve görüşmelerin ses kaydına alınması ile ilgili katılımcılardan gerekli onay alınmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen verilere içerik analizi uygulanmıştır. İçerik analizi uygulanırken Yıldırım ve Şimşek (2016) tarafından verilen aşamalar takip edilmiştir. Verilerin analizi için öncelikle katılımcılardan elde edilen görüşme kayıtları deşifre edilerek yazıya aktarılmıştır. Verilerin yazılı ortama aktarımı sırasında katılımcılara K1- K11 şeklinde kodlar verilerek kimlikleri gizlenmiştir. Eksik kalan bilgilerin tamamlanmasıyla verilere ayrı ayrı araştırmacılar tarafından kodlanmış, elde edilen kodlar ortak özelliklerine göre bir araya getirilerek kategori ve alt kategorilere ulaşılmıştır. Kategoriler, alt kategoriler ve kodlar birbirleriyle ilişkili biçimde açıklanarak yorumlanmış ve sonuçlara ulaşılmıştır. Elde edilen kategori, alt kategori ve kodlar Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde görev yapan 2 öğretim elemanı tarafından incelenmiş, eleştirilmiş ve onaylanmıştır.

Geçerlilik- Güvenirlilik

Nitel araştırma literatüründe kullanılan inanırılık, nakledilebilirlik, güvenilirlik ve doğrulanabilirlik kavramları nicel araştırmalardaki iç geçerlik, dış geçerlik, güvenilirlik ve nesnellik kavramlarına karşılık gelmektedir. Bu kapsamda araştırmanın inandırıcılığını sağlamak için üçgenleme tekniklerinden (Merriam, 2015) birden fazla araştırmacının katılımı ile ortaya çıkan bulguları karşılaştırma yöntemleri kullanılmıştır. Analizci çeşitlemesi kapsamında araştırmacılar ayrı ayrı kodlamalar yapmış ardından her bir araştırmacının oluşturduğu kodları bir diğer araştırmacı kontrol etmiştir. Verilerin yanlış yorumlama ihtimalini ortadan kaldırmak (Maxwell, 2013) amacıyla katılımcı teyidine başvurulmuştur. Veri toplama sonrasında katılımcılara yazıya aktarılan deşifreler gönderilerek bunların doğruluğuna ilişkin düşüncelerini belirtmesi istenmiştir. Veri toplama araçlarının oluşturulması ve analiz edilmesi süreçlerinde uzman görüşüne başvurulmuştur. Verilerin çalışılan grup ve ortam içerisindeki aktarılabilirliğini artırmak için amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Merriam, 2015). Ayrıca nakledilebilirliği sağlayabilmek için çalışmanın aşamaları detaylı olarak açıklanmıştır (Lincoln ve Guba,1985'den aktaran Merriam, 2015). Kodlar tablolaştırılarak okuyuculara sunulmuş ve katılımcı görüşlerinden doğrudan aktarmalar yapılmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen verilere ilişkin yapılan analizler ve sonuçlarına yer verilmiştir.

Katılımcıların görev yaptıkları spor yöneticiliği bölümlerinin öğrenci alımında merkezi yerleştirme sistemine geçiş gerekçelerine yönelik görüşleri ile ilgili alt kategoriler ve kodlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Merkezi yerleştirme sistemine geçiş gerekçelerinin değerlendirilmesi

Kategori	Alt Kategori	Kod	f
Geçiş Gerekçeleri	Mesleğe Uygunluk	Teorik ders başarısı	6
		Spor becerisi gerektirmemesi	3
		Mesleğe atanma sınavlarında başarı	2
		Analitik düşünebilme becerisi	1
	Yetenek Sınavı	Parkur Yetersizliği	3
		Branş sınavı	1
		Özgeçmiş	1
	Diğer	Rektörlük	2
		Sporcu öğrenci profilinin değişmeyeceği beklentisi	1
		Farklı kültürlerin bir araya gelmesi	1
Müfredata uygun öğrenci almak		1	

Tablo 2’ye göre katılımcıların merkezi yerleştirme sistemine geçiş gerekçeleri; mesleğe uygunluk, yetenek sınavı ve diğer gerekçeler olmak üzere 3 grupta sınıflandırılmıştır. Katılımcıların merkezi yerleştirmeye geçiş gerekçelerine yönelik en fazla ifade ettiği kodlar; teorik ders başarısının sağlanması, bölümün spor becerisi gerektirmemesi düşüncesi, özel yetenek parkurlarının yetersiz olması, öğrencilerin atanma şanslarını artırma ve bölümlerin inisiyatifi dışında rektörlüğün karar vermesi şeklindedir.

Katılımcıların merkezi yerleştirmeye geçilme gerekçelerine ilişkin görüşleri şu şekildedir:

- K10: «Bu sisteme biz geçmedik, rektörlük geçti. Bizim ukdemiz dışında gerçekleşen bir olay. Burada rektörlük bu olaya karar verdi bizde aslında geçilmemesi yönünde görüş bildirdik ama nihai karar merci orası olması dolayısıyla geçtik»(Rektörlük)
- K9: «Biz Avrupa birliğindeki ülkelerdeki ders programlarını inceleyerek, kendi sistemimizi entegre ettik... Yönetim içerikli teorik dersler ağırlıklı olsun bu insanlar yönetici olacak diye düşündük ve merkezi sisteme geçerek bu müfredata uygun öğrenci almak istedik» (Müfredata uygun öğrenci almak)
- K3: «Merkezi yerleştirmeye geçmemizin en temel sebebi yetenek sınavı yapamıyor olmamız. Parkurda öğrencileri test ediyoruz. Ancak çok fazla dedikodu ve çekişme olduğundan dolayı da hiçbir zaman branş sınavı yapamadık. Diğer yandan yapılan test bataryalarını geçmek çok basit. Biz yine yöneticilik bölümlerine sporcu öğrenci alamıyorduk»(Parkur Yetersizliği)
- K4: «Bilimsel verileri ya da diğer verilerden hareket ederek bir geçiş uygulanmadı. Aslında bu başlangıçta bir denemeydi. Biz istiyorduk ki teoride başarılı olsunlar. Bu amaçla bir başlangıç yapıldı» (Teorik ders başarısı)
- K7: «...merkezi sisteme geçilmesiyle çocuklar KPSS’den yüksek puan alacak ve daha rahat atanabilecek şekilde düşündüler» (Mesleğe atanma sınavlarında başarı)

Katılımcıların merkezi yerleştirme sistemine ilişkin görüşleri ile ilgili alt kategoriler ve kodlar Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3: Katılımcıların merkezi yerleştirme sistemine yönelik görüşleri

Kategori	Alt Kategori	Kod	f	
Merkezi yerleştirme sisteminin değerlendirilmesi	Olumlu Görüşler (19)	Teorik ders başarısı	6	
		Kamu sektörüne atanma	6	
		Lisansüstü ilerleme	2	
		Derse devam durumu	2	
		Derse ilgi	2	
		Ders çalışma kültürü	1	
		Algılama becerisi	1	
		Olumsuz Görüşler (43)	Uygulamalı ders başarısızlığı	11
			Öğretmenlik ve Polisliğe geçiş aracı	8
	Kadın öğrenci sayısında azalma		7	
	Spor kültürünün olmaması		6	
	Özel sektörde çalışamama		4	
	İkinci üniversite		2	
	Derse devam durumunun azalması		2	
	Sporcu sayısının düşmesi		1	
	Yatay geçiş		1	
	İleri yaş		1	

Katılımcıların merkezi yerleştirme sisteminin olumlu yönlerine ilişkin görüşlere bakıldığında, öğrencilerin teorik ders başarısının artması ve kamu sektörüne atanma oranının artması en fazla ifade edilen görüşler olarak görülmektedir. Bu görüşleri lisansüstü ilerleme ve derse devam durumu kodları takip etmektedir.

Katılımcıların merkezi yerleştirme sisteminin olumsuz taraflarına yönelik görüşlerine bakıldığında; en fazla ifade edilen görüşün öğrencilerin uygulama derslerindeki başarısızlığı olarak gösterilmiştir. Bu görüşleri bölüme öğretmenlik mesleğine geçiş yapılma amacı doğrultusunda kayıt yapılması ve kadın öğrenci sayısının azalması kodları takip etmektedir.

Katılımcıların merkezi yerleştirmenin olumlu yönlerine ilişkin görüşleri şu şekildedir:

- K11: «Teorik derslerde gayet iyiler, ben teorik derse girdiğim için rahat ders yapıyorum. Yetenek sınavı ile gelen öğrenciler derse dinlemek istemiyorlardı ilgisizlerdi. Uygulama hocaları ise çok rahatsızlar ve sporcu olmadıkları için zorlandıklarını söylüyor. Neredeyse hiç sporcu gelmemeye başladı» (Teorik ders başarısı)
- K3: «Kamu sektörüne daha yatkınlar, KPSS de daha yüksek puan alıyorlar, geçen yılki mezunlarımız öğretmenlik bölümünden daha çok sayıda öğretmenliğe atandılar» (Kamu sektörüne atanma)
- K5: «Mezun olduktan sonra yapılan sınavlarda merkezi yerleştirme ile giren öğrencilerin çok başarılı olduklarını görebiliyoruz. Akademik çalışmalar yapan yüksek lisansa giren öğrenci sayısı çok daha fazla» (Lisansüstü ilerleme)

Katılımcıların merkezi yerleştirmenin olumsuz yönlerine ilişkin görüşleri şu şekildedir:

- K8: «Uygulama derslerinde ben yüzme hocası olarak çok sorun yaşıyorum çünkü hiç havuz görmemiş çocuklar geliyor. Tamam çok iyi yüzmesin ama hiç yüzme bilmeden de geçirmek istemiyorum. (Uygulamalı ders başarısızlığı)
- K9: «Merkezi alım sistemi ile alınan öğrenciler uygulama derslerinde evet başarısız ancak, spor yöneticiliği öğrencilerinin uygulama alanları da uygulama dersleri de yanlış anlaşılıyor. Bu öğrencilerin uygulamalarının organizasyonlarda stadyum yönetimlerinde kulüp yönetimlerinde, yönetim uygulamaları olarak uygulanması

gerekiyor. Avrupa da ki Amerika da ki uygulamaları bu şekilde» (Uygulamalı ders başarısızlığı)

- K9: «Merkezi sistemden gelen çocukların puanları akademik başarıları yüksek olduğu için öğretmen olmak için gelenlerde var, 4 yıllık bir üniversiteyi bitirip polis, subay astsubay olmak gibi düşüncelerle gelenlerde var.» (Öğretmenlik polislik mesleğine geçiş)
- K10: «... hocam ben buraya yöneticilik için gelmedim... Başka yere gideceğimize buraya gelelim öğretmenlik hakkı var diye geldik diyen ciddi bir çoğunluk var...» (Öğretmenlik polislik mesleğine geçiş)
- K7: «Özel yetenekte kadın ve erkek kontenjanı eşitlenebiliyordu ama merkezi de bu yok, yapılan çalışmalarda toplumsal cinsiyet eşitsizliğinde en çarpıcı alanın spor yöneticiliği alanı olduğunu gösteriyor..... Merkezi sistemle alınan sınıflarda kadın öğrenci sayısı çok az. Üniversitelerde böyle olunca toplumda cinsiyet eşitliğini nasıl sağlayacağız?» (Kadın öğrenci sayısında azalma)
- K7: «Gelişmiş ülkelerin öğrenci alım sistemlerine baktığımızda spor branşı olmasına gerek yok diyor ya insanlar. Ancak şunu göz ardı ediyorlar zaten oralarda fiziksel eğitim ve spor bilinci kreşlerde başlıyor. Spor kültürünü çok kolay bir şekilde hayatlarına aktarabiliyorlar. Ancak bizim ülkemizde bu durum sıkıntı yaratıyor. Öğrencilerimizde spor kültürü eksik ve belli bir yaştan sonra bunu kazandırma çok zor» (Spor kültürünün olmaması)

Katılımcıların merkezi yerleştirme sistemine geçiş gerekçelerinin karşılanıp karşılanmadığına ilişkin değerlendirmeleri ile ilgili alt kategoriler ve kodlar Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4: Merkezi yerleştirme sistemine geçiş gerekçelerinin karşılanması

Kategori	Kod	f
Geçiş Gerekçelerinin Karşılama Durumu	Karşılandı	4
	Karşılanmadı	7

Tablo 4'e bakıldığında; katılımcıların çoğunluğu (f=7) merkezi yerleştirme sistemi geçiş gerekçelerinin karşılanmadığına yönelik görüş bildirmiştir.

Katılımcıların merkezi yerleştirmenin geçiş gerekçelerinin karşılanmamasına ilişkin görüşleri şu şekildedir:

- K8: «Hayır kesinlikle karşılandığını düşünmüyorum. Tam tersine daha da eğiticiyi ve öğrenciyi zora sokan bir sistem. Okulumuzda merkezi sisteme geçiş kararını veren kişiler dahi artık yetenek sınavına geçiş için uğraşılıyor»
- K4 «Karşılanmadığını ifade edebilirim. Belki daha adil bir sistem oldu ama öğrencilerde beklediğimiz gelişim olmadı»

Katılımcıların merkezi yerleştirmenin geçiş gerekçelerinin karşılanmasına ilişkin görüşleri şu şekildedir:

- K6: «Merkezi alımın akademik başarıyı getirmesi anlamında mutluyuz»
- K9: «Karşılandı. Mesela ben ilk bu sistemle mezunlarımızı hatırlıyorum KPSS den çok yüksek puanlar almışlardı. O zaman mülakat sistemi yoktu ve birçoğu sportif eğitim uzmanı oldular ve birkaç öğrencimizde, çeşitli sertifikasyon programlarına ve Gençlik ve Spor Bakanlığının uzman liderlik kurslarına katıldı»

Katılımcıların özel yetenek sınavına dönülüp dönülmemesine ilişkin görüşleri ile ilgili kategori ve kodlar Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5: Özel yetenek sınavına dönüş yapılması gerekliliğine yönelik görüşler

Kategori	Kod	f
Özel Yetenek Sınavına Dönüş	Dönülmeli	7
	Dönülmemeli	2
	Kararsız	2

Tablo 5’e bakıldığında, katılımcıların çoğunluğu (f=7) özel yetenek sınavına tekrardan dönülmesi yönünde görüş bildirmişlerdir. Buna yönelik görüşler şu şekildedir:

- K10: «Eski sisteme tabi ki dönüş yapmak isterim nasıl bir akademisyen istediği lisansüstü öğrenciyi kendi seçmek istiyorsa benim de branş olarak ve belirli kriterlerde öğrenciyi seçmem gerekiyor»
- K8: «Tekrar özel yetenek sınavıyla öğrenci almak için burada bir yönetim kurulu kararı aldık senatomuza onaylattık Yök’e gönderdik. Ancak Yök’te kabul edilmedi. Biz özel yeteneğe dönmek istedik»

Katılımcıların özel yetenek sınavına dönülmemesine yönelik görüşleri şu şekildedir:

- K9: «Özel yetenekle gelen öğrencilerin spor yöneticiliği müfredat programlarına uyum sağlayamadıkları ve mezun olduktan sonra da lisansüstü eğitim için ALES kamuda çalışabilmek için KPSS gibi bir takım sınavları kazanamadıkları ve akademik anlamda başarısız olduklarını gözlemlediğimiz için bu gerekçeden yola çıkarak merkezi alım sistemine geçilmesini şiddetle savunanlardan biriyim, bu nedenle özel yetenek sınavına dönülmemeli»
- K11: «Eski sisteme dönüş yapmak istemem. 6 ayda hazırlanıp sınavı kazanan adayların buralara doluşması doğru değil»

Özel yetenek sınavına dönülmesine ilişkin kararsız kalan katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

K6: «Merkezi alımın akademik başarı anlamında mutluyuz. Ancak uygulama konusundaki dezavantajlar nedeniyle ortada bir formül bulunsa daha iyi olur»

K1: «Merkezi alım sisteminin de kendi içerisinde birtakım eksiklikleri var özel yetenek sınavıyla alımda. İkisinin de olumlu olumsuz yönleri var»

Katılımcıların spor yöneticiliği bölümüne öğrenci seçiminde kullanılmasını istedikleri yöntemlere ilişkin görüşleri tablo 6’da belirtilmiştir.

Tablo 6: Öğrenci seçim sistemlerinde olması gerekenlere yönelik görüşleri

Kategori	Kod	f
Öğrenci Seçiminde Kullanılması İstenilen Yöntemler	Yetenek sınavı	7
	Mülakat	7
	Yönetici özgeçmiş	2
	Sporcu özgeçmiş	2
	Branş	2

Tablo 6’ya göre katılımcılar, öğrenci seçiminde yetenek sınavı ve mülakat sisteminin kullanılmasına yönelik görüş bildirmişlerdir. Ayrıca yönetici özgeçmiş, sporcu özgeçmiş ve

branş sınavı yöntemlerinin de öğrenci seçiminde kullanılmasına yönelik beklentilerini ifade etmişlerdir. Katılımcıların bu duruma yönelik görüşleri şu şekildedir:

- K6: «Puanı yükseltmiş bir özel yetenek sınavıyla almak isterdim. Bunlar hem alanda hem de kamu sektöründe çalışacaklar» (Yetenek sınavı)
- K2: «Becerebiliyorsam özel yetenek sınavı ile bilişsek seviyesi yüksek öğrencileri almaya çalışırım. Spor bilgisini kültürünü, iletişim becerilerin, ölçebilecek spor yöneticilerine uygun bir yetenek sınavı» (Yetenek sınavı)
- K8: «Ben olsam mülakat yaparım kesinlikle, çünkü mülakatta kişiyi tanıyorsunuz. 10 dakikada olsa kişiyi tanıma, iletişim becerileri ve kendini ifadesi söylenebilir. Bu Türkiye'de ne kadar objektif yapılabilir bilmiyorum ama bana kalsa olması gereken sistem bu» (Mülakat)
- K1: «Yetenek sınavının yanın da %10-20 etkileyebilecek bir mülakatında olmasından ben yanayım. Faydalı olacağını da ben düşünüyorum. Kendini ifade edemeyen konuşamayan bir insanın yetenek veya merkezi sistemle spor yöneticiliği bölümüne geldiğini düşünün» (Yetenek sınavı- Mülakat)
- K7: «Gönüllü olarak spor organizasyonlarında görev alıp almaması çok önemli bir kriter olabilir. Çünkü her ilde spor organizasyonları çok fazla var» (Yönetici özgeçmiş)
- K3: «Sadece merkezi sistem ile yeterli olmuyor. Biraz sahanın tozunu yutmuş olması gerekiyor. Hani sanatçılar sahne tozu diyor ya. Özgeçmiş eklenebilir. Sporun içinden geldiğiniz için branşı ne olursa olsun ders ve öğretim konusunda yeterli beceriye sahip oluyorsunuz.....» (Sporcu özgeçmiş)

TARTIŞMA VE SONUÇ

Yükseköğretim Kurulu'nun çeşitli nedenlerle iki kere birer yıl ertelenen kararı ile 2022 yılından itibaren spor yöneticiliği bölümlerine öğrenci seçmede zorunlu tuttuğu merkezi alım sisteminin 2009'dan bu zamana var olan örneklerini akademisyenler perspektifinden değerlendirmek amacıyla yapılan çalışmamızda elde edilen bulgular bu bölümde tartışılmıştır.

Araştırmamızda ortaya konulan bulgulara göre; katılımcı akademisyenlerin görev yaptıkları üniversitelerin spor yöneticiliği bölümlerinde yetenek sınavı sisteminden merkezi yerleştirme sistemine geçiş gerekçelerinde; öğrencilerin teorik ders başarısının arttırılması, spor yöneticiliği bölümünün spor becerisi gerektirmediği düşüncesi, özel yetenek sınav parkurlarının yetersiz olması, merkezi sistemle alınacak öğrencilerin kamu kurumlarına atanmada şanslarının daha yüksek olması ve inisiyatifleri dışında rektörlük tarafından bu kararın alındığını içeren görüşler en çok ifade edilen görüşler olarak ön plana çıkmıştır.

Çalışmamızda bölümlerine öğrenci alımında hali hazırda uygulanan merkezi yerleştirme sisteminin olumlu ve olumsuz yönlerini değerlendirmeleri istenen katılımcıların bu sistemin olumlu yönlerinden (19) ziyade çoğunlukla olumsuz (43) yönlerine ilişkin görüş ifade ettikleri tespit edilmiştir.

Katılımcıların merkezi yerleştirme sisteminin olumlu taraflarına yönelik ifade ettiği görüşler; teorik ders başarısının sağlanması, kamu sektörüne atanmanın kolaylaşması, lisansüstü düzeyde ilerleme, derse devam oranının ve ilgisinin artması, ders çalışma kültürü ve dersi algılama becerisinin artması şeklindedir. Spor yöneticiliği bölümü mezunlarının kamu sektörüne atanmasında KPSS ve lisansüstü programlara giriş için ALES ve YDS, YÖKDİL gibi merkezi sınav puanları ağırlıkta yer almaktadır. Merkezi yerleştirme sistemi ile giriş yapan öğrencilerin üniversitelere daha yüksek puanlarla giriş yaptıkları için yetenek sınavıyla giren öğrencilere

kıyasla KPSS, ALES vb. sınavlarda daha avantajlı olacağı söylenebilir. Yapılan birçok çalışmada da lisans öğrencilerinin akademik başarıları ile KPSS puanlarının anlamlı ve pozitif yönde ilişkili olduğu ortaya koyulmuştur (Ergün, 2005; Kösterelioğlu, Kösterelioğlu ve Kilmen, 2008; Orbay ve Öner, 2006; Yeşil, Korkmaz ve Kaya, 2009).

Katılımcıların merkezi yerleştirme sisteminin olumsuz yönlerine ilişkin en fazla ifade ettikleri görüş ise, tüm katılımcılar (f=11, %100) tarafından belirtilen bu öğrencilerin yetenek sınavı ile alınan öğrencilere göre uygulama derslerinde daha başarısız olduklarına ilişkin görüştür. İlgili literatürde özel yetenek gerektiren alanlarda yapılan diğer çalışmalarda da öğrencilerin özel yetenek sınavı başarıları ile uygulama derslerindeki başarılarının paralellik gösterdiğini ortaya koyan sonuçlar bulunmaktadır (Altınkurt, 2006; Dalkıran ve Şakıanlı, 2009; Küçük, 2011). İlgili çalışmaların ortaya koyduğu sonuçlar araştırmamızın bulgularına benzerlik göstermektedir. Merkezi yerleştirme sistemine geçen birçok spor yöneticiliği bölümünde öğrencilerin spor becerisi anlamında zayıf olmasının yanı sıra merkezi alım sistemi ile teorik beceriyi öncülleyen öğrenci alım sistemine geçilmesine karşın bölümlerin müfredatlarının değiştirilmediği, spor dalı uygulama derslerinin kaldırılmayarak, yeni öğrenci profiline uygun hale getirilmediği görülmektedir.

Merkezi yerleştirme sisteminin olumsuz yönlerine ilişkin katılımcılar tarafından öne çıkarılan diğer görüş ise bu öğrencilerin spor yöneticiliği bölümüne öğretmenlik mesleğine geçiş yapma amacı doğrultusunda kayıt yaptırmasıdır. Bu bulguya paralel şekilde bir başka araştırmada araştırmacılar, spor yöneticiliği öğrencilerinin çoğunluğunun pedagojik formasyon eğitimi alarak beden eğitimi ve spor öğretmeni olmayı amaçladıklarını belirtmişlerdir (Yavuz ve Yücel, 2019). Ayrıca Ataçoğu ve Zelyurt (2017)'un yaptığı çalışmada katılımcılar bu öğrencilerin her ne kadar pedagojik formasyon belgesi alsalar da yetersiz olacakları, bu uygulamayı doğru bulmadıkları ve bu yan yoldan geçişin Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümü mezunları için de haksızlık olarak gördüklerini belirtmiştir. Özel yetenek sınavıyla spor yöneticiliği bölümlerine giren öğrencilerin dahi sadece formasyon alarak öğretmenlik mesleğine geçiş yapmalarına sıcak bakılmadığı bu ortamda spor becerisi ve yeteneği diğerlerine göre daha az olduğu ön görülebilecek merkezi yerleştirmeye giriş yapan öğrencilerin öğretmen olmalarına yönelik kaygının gerçekçi olduğu söylenebilir. Spor geçmişi olmayan ve sporu bilmeyen beden eğitimi öğretmenlerinin yetişmesi ve ülkenin dört bir yanında çalışması hem çocuklar hem de Türk Sporunu açısından kısa ve uzun vadede çeşitli önemli sakıncalar doğurabilir.

Merkezi sistem ile ilgili öne çıkan diğer bir olumsuz ifade ise spor yöneticiliği bölümlerinde kadın öğrenci sayısının bu sisteme geçiş ile birlikte önemli oranda düşmesi olarak ifade edilmiştir. Özel yetenek sınavıyla yapılan alımlarda kadın ve erkek adaylar için ayrı ayrı genellikle eşit sayıda kontenjanlar belirlenmektedir. Bu sayede yetenek sınavı ile öğrenci alan spor yöneticiliği bölümlerinin birçoğunda kadın – erkek sayısı birbirine yakın tutulmaktadır. Ancak merkezi sınav sisteminde böyle bir kontenjan uygulaması bulunmamaktadır. Eşit kontenjanlarla öğrenci alınan bir sistemin sonucunda dahi kadınların spor örgütlerinin yönetiminde temsili erkeklerin oldukça gerisinde kaldığı yapılan çeşitli bilimsel çalışmalarla ortaya konulmaktayken (Koca, 2011; Koca, 2018), günümüzde bu yeni öğrenci alım sistemi ile lisans eğitiminde ortaya çıkan bu kadın erkek sayılarındaki büyük eşitsizliğin ileride meslek hayatında kadın temsili açısından daha da büyük farklılıklar doğuracağı aşikârdır. Nitekim Avrupa Birliği'nin finanse ettiği “*Sporda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği*” projesinde kadınlarda lisanslı sporcu oranının %28’de kaldığı ve sadece 5 federasyonda lisanslı kadın sporcularının oranının erkeklere oranla fazla olduğu belirlenmiştir. Ayrıca 60 spor federasyonundan sadece 3 federasyon başkanının kadın olduğu ve federasyondaki tüm kurullarda görev alan kadın oranının ise %10’da kaldığı ifade edilmiştir (Koca, 2018). Merkezi yerleştirme sistemi ile lisans

eğitimi düzeyindeki kadın sayısının önemli ölçüde düşmesi, kadınların spor yönetimindeki mevcut temsil edilme sorunlarının daha da artmasına neden olabilir.

Merkezi sistem ile ilgili öne çıkan diğer bir diğer olumsuz ifade ise merkezi yerleştirme sistemi ile gelen öğrencilerin spor kültürlerinin ve spor geçmişlerinin yeterli olmaması ve bu nedenle bu öğrencilerin özel sektörün beklentilerini karşılayamayarak, istihdam olmalarının zorlaşması şeklindedir. Spor yöneticiliği bölümlerine merkezi yerleştirme sistemi ile alınan öğrencilerin sporcu özgeçmişleri, sportif performansları sınanamadığı ve önemli sayıda öğrencinin de farklı bölümlerden gelerek yatay geçiş sistemi ile bu bölümlere kayıt yaptırdığı için, yukarıda ifade edilen eksikliklerin ön plana çıktığı görülmektedir (Yavuz ve Yücel, 2019). Parlakkılıç'ta 2017 yılında yürüttüğü araştırmada benzer sonuçlara ulaşmış ve özel yetenek sınavlarına tabi tutulmayan öğrencilerin uygulama derslerinde zorluk çektiklerini, öğrencilerin bölümlerin amaçladığı mesleğe yönelik standartlarının düştüğünü ve merkezi sistemle öğrenci alan okullardan mezun olan öğrencilerin sportif yetenekleri ve sağlık için spora yönelik bilgi ve kültürlerinin oldukça yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Bununla beraber literatürde önceki yıllarda yapılan birçok çalışma yetenek sınavı sisteminin bu konudaki güçlü yönünü göstermektedir. Nitekim yetenek sınavı ile alınan öğrencilerin büyük çoğunluğu lisanslı sporcu olma özelliğine sahiptirler (Aslan ve Ürgüp, 2016; Çankaya, Erden ve İlhan, 2007).

Ülkemizde ve dünyada sayıları ve önemi giderek artan fitness ve sağlıklı yaşam merkezleri, spor bilimleri fakültesi ve beden eğitimi ve spor yüksekokulları mezunları veya öğrencileri için en önde gelen istihdam alanlarından biri haline gelmiştir. Bu işletmelerde görev alabilmek için işe alım görüşmelerinden itibaren en önemli kriterlerden biri sporcu görünüşüne, becerisine ve spor kültürüne sahip olmaktır (Ataçocuğu ve Zelyurt, 2017). Spor alanında özellikle kamusal istihdam alanlarının ve kamu görevlerine yapılan atama sayılarının mezun verilen öğrenci sayısına göre sınırlılığı (Ataçocuğu ve Zelyurt, 2017; Mirzeoğlu ve Çoknaz, 2006; Yıldız ve Özdağ, 2008) ve her geçen gün büyüyen ve genişleyen spor sektörü düşünöldüğünde, özel spor işletmelerinde istihdam edilmek ve bu işletmelerin beklentilerine uygun nitelikleri taşımak spor yöneticiliği öğrencileri için büyük önem arz etmektedir. Bu kapsamda bir eğitim kurumundan nihai olarak beklenen hedeflerden birisi de alanında faaliyet gösteren sektöre uygun mezunlar vermesidir. Nitekim özel sektörün bir parçası olan ve doğal olarak piyasa odaklı bir bakış açısına sahip olan, öğrenci yetiştirdikleri alanların nabzını daha doğru tutabilen vakıf üniversitelerinin uygulamaları bu noktada önemli bir referans kaynağı oluşturabilir. 2019 yılı itibari ile spor yöneticiliği bölümlerine öğrenci olan 13 vakıf üniversitesinin tamamının bu hedeflere uygun olarak özel yetenek sınavı sistemi ile öğrenci aldığı görülmektedir (Halıcı ve ark., 2020). Bu durumun özel sektör istihdamına uygun öğrenci seçme ve yetiştirme de özel yetenek sınavı sistemini ön plana çıkaran diğer bir unsur olduğu söylenebilir.

Araştırmamız kapsamında görüşleri alınan on bir katılımcının çoğunluğu (f=7) yetenek sınavından merkezi yerleştirme sistemine geçişte neden olarak gördükleri gerekçelerinin, merkezi yerleştirme sisteminde karşılanmadığına yönelik görüş bildirirken, dört katılımcı ise geçiş gerekçelerinin karşılandığını ifade etmiştir. Ayrıca katılımcılara buna ek olarak; tercih etme imkânları olsaydı, tekrar yetenek sınavı ile öğrenci alım sistemine dönmeyi isteyip istemedikleri sorulduğunda yine büyük çoğunluğunun (f=7) eski sisteme dönmek istediklerini belirttiği görülmektedir.

Ancak Yükseköğretim Kurumu 10.10.2019 tarihli ve 75850160-301.01.01-E76066 sayılı kararı ile spor yöneticiliği bölümlerine merkezi yerleştirme sistemi ile öğrenci alımı zorunlu hale getirilmiştir ve geriye dönüş imkânı bırakmamıştır. Bu kararı takiben kamuoyunca gelen tepkilerin neticesinde ve Covid-19 salgını neticesinde uygulamanın hayata geçirilmesi 1 yıl

süreyle ertelenmiştir. Fakat henüz özel yetenek sınavı sistemine geriye dönme imkânı netleşmemiştir.

İlgili paydaşların görüşleri alınmadan ve uygulanan mevcut sistemlerin olumlu-olumsuz yönleri derinlemesine incelenip sentezlenmeden eğitimde yapılan bu değişikliklerin gelecekte telafisi zor sorunlara yol açabileceği söylenebilir. Nitekim bu konu hakkında spor bilimlerinin Türkiye’deki en önemli paydaşlarından olan yaklaşık 850 spor bilimci üyesiyle, Spor Bilimleri Derneği’de YÖK’ün ilgili kararına yönelik “*spor yöneticiliği bölümlerinin özel yetenek sınavıyla öğrenci alabilmesinin önünün açılması*” doğrultusunda görüş bildirmiştir.

Çalışmamızın son kısmında katılımcılara spor yöneticiliği bölümlerine öğrenci alımında kendi ideallerinde nasıl bir yöntem uygulanmasını istediklerine yönelik görüşleri istediğinde; yetenek sınavı sistemine ek olarak, mülakatlar yapılması ve öğrencilerin spor organizasyonlarında görev alma tecrübelerini görebilmek açısından spor yöneticisi özgeçmiş sistemi oluşturulması görüşlerini paylaşmışlardır. Ziyagil’de 2017 yılında yaptığı çalışmada spor bilimleri alanı öğrencilerinin spor geçmişine sahip olmaları gerekliliğine farklı bir açıdan yaklaşmış ve bu görüşünü; spor bilimleri alanında nitelikli öğretim üyelerinin yetiştirilmesinden, Türk sporuna ihtiyacı olan gelişmeyi sağlayacak atılımın yaptırılmasında görev alacak öğretmen, antrenör ve serbest zaman eğitmenlerinin ve bu kişileri eğitecek öğretim üyelerinin; spor alanında geçmişinde başarılı, etik deneyimler yaşamış ve yüksek standartlara sahip, teoriden pratiğe köprü kurmuş kişiler olması gerektiğini ifade etmiştir. Günümüz çalışma hayatında artık bir bireyin spor kültürü ve spor geçmişi olmasının sadece spor sektöründe değil diğer alanlarda dahi önemli bir artı olduğu görüşü her geçen gün artmaktadır.

2007 yılında beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri ile yapılan bir çalışmada, sadece merkezi yerleştirme sistemi ile alım yapılmasına öğrencilerin büyük çoğunluğu olumsuz görüş bildirmişlerdir. Aynı çalışmada yetenek sınavına giren adayların çoğunluğunun bir spor branşına sahip lisanslı sporcu oldukları ve öğrencilik yıllarında sporu uygulamalı olarak yapmakta zorlanan kişilerin meslek yaşantısında da zorlanacak ve mesleğinde yeterince verimli olamayacakları belirtilmiştir (Çankaya ve ark., 2007). Ayrıca günümüzde spor yöneticiliği öğrencilerinin formasyon olarak beden eğitimi ve spor öğretmeni de olabilmektedir. Bu nedenle bu bölümlerin giriş sınavlarında uygulamaya dönük sınav yöntemlerine daha fazla ağırlık verilmesi ve sportif beceriye sahip öğrencilerin ön plana çıkarılması gerektiği söylenebilir.

Sonuç olarak; merkezi yerleştirme sistemi akademisyenler perspektifinden değerlendirildiğinde, sistemin olumlu yönleri olsa da olumsuz yönlerinin çoğunlukta olduğu ve merkezi alım sistemi ile alınan öğrencilerin de tıpkı diğer sistemle alınan öğrenciler gibi beklentileri önemli ölçüde karşılayamadıkları tespit edilmiştir. Buradan hareketle spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinde görülen temel eksikliklerin öğrenci alım sistemlerinden kaynaklanmadığı söylenebilir. Spor yöneticiliği mesleğinin gerektirdiği sportif ve teorik bilgi becerilerin birlikteliğine sahip öğrencilerin eksikliği ancak teorik açıdan daha donanımlı ve eğitilmiş sporcular veya spor kültürüne sahip donanımlı bireyler yetiştirilmesiyle çözülebileceği söylenebilir.

Eğitimdeki bu tip yenilikler planlanırken, bu değişikliklerin etkilerinin uzun yıllar devam ederek, dolaylı ve doğrudan birçok insanı etkilediği ve bu nedenle bu süreçlerin paydaş görüşleri alınarak iyi yönetilmesi gerektiği dikkate alınmalıdır. Dolayısıyla özel yetenek sınavı ile öğrenci alan spor bilimleri bölümlerinin öğrenci alım sistemlerine ilişkin olarak yapılacak bir değişiklikte; spor alanında yer alan farklı paydaşlarla fikir alışverişi çalışmalarının yapılması

ve YÖK ile iş birliği içerisinde mümkün olan en doğru sistem üzerine çalışılarak kararların ortak fikir birliği çerçevesinde alınması gerektiği söylenebilir.

KAYNAKLAR

Altinkurt, L. (2006). Üniversitelerdeki güzel sanatlar eğitim programları giriş sınavı sonuçlarının değerlendirilmesi (Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Örneği). *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15, 227-238.

Aslan, C. S., Ürgüp, S. (2016). Bir grup beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencisinin spor branşlarının incelenmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 10-20.

Ataçocuğu, M. Ş., Zelyurt, M. K. (2017). Spor bilimleri fakülteleri mezunlarının işsizlik deneyimleri üzerine nitel bir araştırma. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 31(1), 70-97.

Çankaya, C., Erden, S., İlhan, A. (2007). Beden eğitimi ve spor bölümlerine öğrenci seçme ve sınav yöntemlerinin değerlendirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(2), 315-326.

Dalkıran, E., Şaktanlı, S. C. (2009). Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin başarılarına etki eden değişkenler arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(17), 71- 76.

Ergün, M. (2005). İlköğretim okulları öğretmen adaylarının KPSS'deki başarı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi (Kastamonu ili örneği). *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(2), 311-326.

Gündoğdu, F., Sunay, H. (2006). Spor yöneticisinde olması gereken nitelikler üzerine bir araştırma. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(2), 53-68.

Güzeller, C., Kelecioğlu, H. (2006). Ortaöğretim kurumları öğrenci seçme sınavının sınıflama geçerliği üzerine bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(30), 140-148.

Halıcı, A., Parasız, Ö., Yetim, A. A. (2020). Sayılarla Türkiye’de spor yöneticiliği eğitimi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 25(4), 299-312.

Koca, C. (2011). Spor kurumlarının yönetim kademelerinde kadınların temsili. *Spor Bilimleri Dergisi*, 22(1), 1-12.

Koca, C. (2018). Türkiye’de katılımcı demokrasinin güçlendirilmesi: toplumsal cinsiyet eşitliğinin izlenmesi projesi sporda toplumsal cinsiyet eşitliği haritalama ve izleme çalışması. Erişim Tarihi: 16.04.2020. <http://www.ceidizleme.org/medya/dosya/80.pdf>

Kösterelioğlu, İ., Kösterelioğlu, M. A., Kilmen, S. (2008). Kamu personeli seçme sınavı puanları ile lisans diploma notu arasındaki ilişkilerin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1),1-10.

Küçük, D. (2011). Müzik öğretmeni adaylarının müzik yeteneğine ilişkin öz yeterlik algıları özel yetenek sınavı başarıları ve akademik başarıları arasındaki ilişki. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 34(34), 171-181.

Maxwell, J. (2013). *Qualitative research design: An interactive approach*. Thousand Oaks, CA: Sage.

Mirzeoğlu N., Çoknaz D. (2006). Türkiye’de spor bilimleri ve mesleki sorunlar: nitel bir analiz. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(1), 27-38.

Orbay, M., Öner, F. (2006). KPSS ile öğretmen atamaları hakkında bir değerlendirme. 10. 10. 2019’de <http://www.memurlar.net/haber/60243>’den erişilmiştir.

Ölçme Seçme Yerleştirme Merkezi (2019). Yükseköğretim Kurumları Sınav Klavuzları. Erişilen Tarih: 01.06.2019, <https://www.osym.gov.tr/TR,15615/2019.html>

Ölçme Seçme Yerleştirme Merkezi (2020). Yükseköğretim Kurumları Sınav Klavuzları. Erişilen Tarih: 10.04.2021, <https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2020/YKS/tkilavuz13082020.pdf>

Merriam, S. B. (2015). *Nitel Araştırma: Desen ve Uygulama için Bir Rehber* (Çev. S. Turan). Ankara: Nobel Yayınevi.

Parlak-Kılıç, Ş. (2017). Spor bilimleri fakülteleri özel yetenek sınavlarının incelenmesi (İstanbul Üniversitesi örneği). *Researcher: Social Science Studies*, 5(8), 224-234.

Spor Bilimleri Derneği (2019). 2020 YKS'de Merkezi Yerleştirme ile Öğrenci Yerleştirilmesine ilişkin YÖK'e gönderdiğimiz görüş yazısı (2019/108 sayı), Erişilen Tarih: 10.03.2020, [2020 YKS'de Merkezi Yerleştirme ile Öğrenci Yerleştirilmesine ilişkin YÖK'e gönderdiğimiz görüş yazısı \(sporbilimleri.org.tr\)](https://www.sporbilimleri.org.tr/2020-YKS-de-Merkezi-Yerlestirme-ile-Ogrenci-Yerlestirilmesine-iliskin-YOK-e-gonderdigimiz-gorus-yazisi)

Sunay, H. (2009). *Spor Yönetimi*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Yavuz, C., Yücel, A. S. (2019). Spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinin spora yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(72), 2050-2058.

Yeşil, R., Korkmaz, Ö., Kaya, S. (2009). Eğitim fakültesindeki akademik başarının kamu personeli seçme sınavındaki başarı üzerinde etkisi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 149-160.

Yetim, A. A. (2019a). Yönetim bilimi: tarihi gelişim süreci ve alt dalları. A. Azmi Yetim (Ed.). *Yönetim ve Spor* (3-32). Ankara: Gazi Kitabevi.

Yetim, A. A. (2019b). *Sosyoloji ve Spor*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Yetim, A. A., Şenel, Ö. (2001). Türkiye'de spor yöneticisi yetiştirme faaliyetlerinin görünümü. *Milli Eğitim dergisi*, 150(3).

Yıldız, S. M., Özdağ, S., Çetin, Y. (2008). Beden eğitimi ve spor eğitimi veren yükseköğretim kurumları ve istihdam durumlarına yönelik öğrenci algılamaları. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(2), 1-10.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (11. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Ziyagil, M. A. (2017). Avrupa Birliği kriterleri çerçevesinde spor bilimlerinin yapılanma modeli. 9th Conference of the International Society for the Social Sciences of Sport (ISSSS-2017) "Sport and Tourism in the Context of Social Values" bildiri kitabı içerisinde (ss. 27-30). Çorum.